

pred sodiščem pritisnil slovenski duhovščini in po tej celiemu slovenskemu narodu pečat morilca. Še enkrat povdarjamo, da zagovornišva Erženove izmišljotine ni prevzel kak nemški ali socialdemokratski advokat — ne, ampak g. prvak dr. Žerjavove stranke dr. Avgustin Reisman.

Priča za dokaz omenjene neresnice dr. Reisman in Eržen nista iskala predvsem v Mariboru, ampak pri onih Nemcih in nemškutarjih, ki so morali ob prevratu pobegniti iz Maribora v Avstrijo in živijo sedaj v Gradcu, Leobnu in Brucku. In še med temi pričami so bile po večini ženske.

Zastopnika duhovščine gg. dr. Veble in dr. Novak sta povabila kot priče: g. podpolkovnika Cvirna, stražnike, ki so bili tedaj navzoči pri streljanju in ki so napravili hišno preiskavo v bogoslovju in bogoslovce, ki so tedaj bili očividci krvavega dogodka na Glavnem trgu. Izpovedi prič zasebnih tožiteljev so dokazale, da so streljali 27. januarja 1919 v nemške demonstrantne vojaške izpred rotovža. Krogelje iz vojaških pušk so prifrčale v zid bogoslovnice, se tamkaj odbijale in rušile omet. Ena od krogelj je celo prebila šipo na bogoslovnici in so jo našli med knjigami v knjižnici. Med streljanjem so bila okna na bogoslovnem semenišču zaprta in nobeden od stražnikov, ki so imeli nalog, paziti na okna, ni videl kacega okna odprtega in nikogar, ki bi bil gledal pri oknu. Bogoslovci pa tudi niso mogli streljati radi tega ne, ker niso imeli nobenega orožja. Med pričami, ki so potrdile beleženo, je bilo tudi več poštenih Nemcev.

Priče Eržena in dr. Reismana, ki so prišle v slovensko sodno dvorano iz Nemške Avstrije, so vse trdile: ena je videla pri oknu dva bogoslovca, ki sta streljala iz revolverjev ter se smejala; druga samo roko, ki je držala samokres, tretja bogoslovca, ki je izstrelil v množice kar celi magacin patronov itd.

Po končanem zaslišanju prič sta govorila kratko ter stvarno zastopnika duhovščine gg. dr. Veble in Novak in za tema pa na dolgo dr. Reisman, in sicer tako, da bi moralo biti sram njegovih besed vsacega Slovenca. V svojem govoru je skušal dr. Reisman slovenski duhovščini in celiemu slovenskemu narodu utisniti pečat morilca, akoravno je čul iz ust živih prič, kako se je v resnici odigral oni krvavi dogodek 27. januarja 1919. Nad dr. Reismanovimi trditvami se je zgražalo vse, ki čuti slovensko in zna, kako bi bilo z Mariborom, ako bi se bili polastili 27. januarja 1919 rotovža Nemci!

Obsodba.

Po kratkem posvetovanju je razglasil predsednik sodnega dvora razsodbo, po kateri se obsodi urednik Eržen na 3 mesece zapora, 2 tisoč dinarjev denarne kazni, mora plačati vsakemu zasebnemu tožitelju 100 Din odškodnine, poravnati vse sodne ter odvokatske stroške ter objaviti obsodbo na prvi strani socialdemokratskega glasila »Volksstimme«. Obsodba tudi izrecno povdarja, da je verjel sodni dvor le resničnemu pričevanju prič oklevetane duhovščine, ne pa popolnoma nasprotujočim si izpovedbam prič, ki sta jih poklicala iz Nemške Avstrije v slovenski Maribor socialni demokrat Viktor Eržen in sam. demokratski stebler dr. Avgustin Reisman!

Nakano g. Eržena in dr. Reismana, da bi nosila slov. duhovščina in po njej slovenski narod pečat morilca, je sodni dvor mariborskega okrožnega sodišča odločno z obsodbo zavrnil!

Krsto so nesli v cerkev, kjer je bila sv. maša zadušnica in nagovor, v katerem ni bilo niti besedice o skrivnosti torbe. Iz cerkve se je začel spreved na pokopališče in takoj za krsto je stopal ujec Nikola Istinič s staro — težko Kajbičovo torbo preko rame. Nikdo ni gledal v prepevajočega plebana, ne v jokajoče sinove, snahu ter vnuke, oči vseh so bile uprte v ujca, ki ni prav nič klonil pod težo torbe, ampak stopal ravno. Šepetalo se je slišno: »Le glejte, torba ni več polna, sta jo že pomolzla vsaj za dobro polovico pop in stari Nikola.«

Po položanju krste v naročje majki zemlji, se je ta nesrečni pleban poslavljaj tako nezno dolgo od rajne, katero je slikal po vsej dolžini ter širini kot vzor: žene, matere in najuglednejše gospodinje. Pri tako ginljivem poslovnem govoru ni zasolilo niti eno oko jokadarnih Zagorč, kaj se le mustačastih Zagorcev. Pogrebci so kopali zemljo z nogami kakor konji v nestrpnosti, kedaj pride do razkritja Kajbičeva torba, saj je stal stari ujec Nikola tik plebanuša.

Končno je le pokazal govornik proti torbi. Vratovi zbrani množice so se podaljšali v radovednosti za dober pederj. Pleban je vzel kar z eno roko torbo z ujeve rame, jo potresel v zraku in iz torbe je bilo glasno slišati ne cinkejanje — da rožljanje zlata! Ko so bili uverjeni vsi Zagorci, ki so se udeležili pogreba, da je v torbi zlati zaklad, je pleban privzdignil pokrov in zavpil z mogočnim glasom: »Narod božji, sedaj dobro poglej, kaj da je hranila ter prikrivala javnosti Kajbičeva torba od žalostne smrti gospodarja Jurice do današnjega pogreba nikdar zabne Verone!«

Po tem pozivu se je oddahnil govornik za par nestrpnih trenutkov. Vratovi radovednežev so se še bolj nategnili, oči vseh so se zasabile v torbo ter plebanovo roko, ki je nekaj vlekla izpod pokrova. . . . Lesket čistega zlatnika je pričakoval narod božji v rokah plebanuša, a ta je izvlekel iz torbe en čisto navadni — — — molek (rožnivenec). Pokazal je bingljajoči molek osuplim radovednežem in segel drugič v torbo. V roki se je zasvetil kakor ogrog — — — neznatni poročni — zlati prstan. . . . Pleban je stresel torbo — — — zažvenketalo je, da so slišali vsi ter se stresli v veri na pogled čistega zlata. Ta nesrečni pop je nestrpno dolgo brodil z roko po rožljajočem zlatu, predno se je dvignil pokrov na torbi na stečaj in iz nje je privlekel pleban dva težka lanca, kakor ju uporabljajo sejmarji za privzovanje ter sklapanje težkih volov — — —

Sedaj si predstavljajte obraze Zagorcev ter Zagorč, ker so posebno te prisegale na čisto ter suho zlato — — —

Prijateljem treznega gibanja.

Romanje na Trsat.

Mi, ki se borimo za treznost našega ljudstva in mnogim priporočamo celo abstinenco, zato še nikakor nismo sovražniki vinogradnikom in jim ne mislimo delati škode. Nasprotno, ker so za prodajo našega vina čedalje slabši časi, bodo imeli vinogradniki še veliko korist, ako se začnejo zanimati za to, kako bi se dalo grozdje drugače porabiti. Isto velja za sadjarje.

Tudi nismo nasprotniki potrebnih gostiln in poštenih gostilničarjev. Ker je pa pri nas gostiln veliko preveč, je to najslabše za gostilničarje same.

Dobrih dvajset let se pri nas že dela zoper pijančevanje in njegove žalostne posledice. Čas bi že bil, da vsak Slovenec pozna in podpira protialkoholno društvo »Sveta vojska« ter bere njegovo glasilo »Prerod«.

Večje prireditve prijatelji treznostnega gibanja že več let nismo imeli. Da se torej snidemo in navdušimo za našo misel, bomo priredili v dneh 23. do 25. julija letos na Trsat protialkoholni shod, združen z romanjem in izletom po Jadranskem morju. Razposlala so se že vabila vsem katoliškim škofijam v Jugoslaviji. Sedem jih je že odgovorilo in imenovalo svoje zastopnike. Mariborsko škofijo bo zastopal gospod Martin Avšič, spiritual na bogoslovju v Mariboru.

Vožnja bo na vseh progah polovična. Iz Maribora bo vozil posebni vlak, ki bo sprejemal potnike na vseh postajah. Zato pa moramo Lavaninci gledati, da nas bo precej.

V soboto, dne 23. julija popoldne pridemo na Trsat; zvečer pridiga in pete lavretanske litanije.

V nedeljo, 24. julija slovesno sv. opravilo, nato na dvorišču frančiškanskega samostana zborovanje z govori o alkoholizmu in o delu za treznost. — Popoldne izlet po morju do Crikvenice za one, ki bodo želeli. Ostali udeleženci imajo lahko po stanovih svoja zborovanja.

V ponedeljek, 25. julija se bo razpravljalo o gospodarski strani alkoholnega vprašanja, kakor: brezalkoholna uporaba sadja in grozdja; kako proizvajati in med ljudi spraviti sadne in grozdne soke; vinska kriza in izvoz vina; vinogradniške in vinarke zadruge in abstinentsko gibanje.

To je načrt, ki se pa še lahko spremeni, ako jih bo mnogo zahtevalo. Priglasil se lahko vsakdo. Storitve to čimprej! Pišite na naslov: »Sv. vojska«, Ljubljana, Poljanski nasip 10. Od tam boste za 50 Din dobili izkaznico, ki Vam daje pravico do polovične vožnje, brezplačnega izleta po morju in do prenočišča. Vožnja od Maribora in nazaj velja krog 160 Din. Za hrano si bo vsak sam poskrbel.

Nudi se lepa prilika z romanjem združiti udeležbo na protialkoholnem kongresu ter napraviti izlet po morju, da se bomo duševno in telesno prenovljeni, navdušeni za trezno življenje vrnili na domove.

Naj bi bilo to zborovanje mejnik na poti za treznost in s tem lepšo bodočnost našega naroda!

Da bomo nasprotnike poznali.

Brez komande.

Na Kranjskem bodo kmalu občinske volitve. In »Kmetijski list« je zapisal, da se mora kmet otrestiti komande, ki jo nad njim izvajajo duhovniki. Ker do zdaj te komande kmetje niso imeli, pač pa so svobodno po pametnem prevdanku volili SLS, zato bodo zavrnil tudi komando »Kmetijskega lista«. To komando je še posebno zaradi tega zavrniti, ker »Kmetijski list« sam pravi, da ne hujska kme-

gledale pa: molek, poročni prstan in vsakdanje volovske verige!

V radovednosti na stečaj odprta usta so se zaprla kar na mah, v srečih razočaranega naroda je vzkripela bliskoma jeza, češ: Pop in stari magarec Nikola Istinič sta nas prevarila!

Trenutno nevarnost položaja je pregledal tudi gospon pleban in začel tolmačiti z gromovitim glasom pomen vsebine Kajbičeve torbe. Slikal je v kot gromu pretresujočih besedah žalostno smrt pokojnega Jurice, ki se ni podal na sejm z običajno kletvico ter sklepom mešetarske goljufije na jeziku in v duši, ampak z molekom pobožne molitve v torbi. Za svojo zvesto ter skrbno ženo ni poznal le svetlorumenega mekovega (vrsta vrbe) korobača, kakor je to sicer običaj pri zagorskih moških zakoncih, ne — imel je v sreču in v torbi kakor prstan lepo okroglo ter brezkončno — zlato ljubezen!

Radi molitve, radi zakonske ljubezni mu je dal Bog srečo pri trgovini z blagom in radi tega ni poganjal po grlu izkupička za vole, še verige s prodane živine je nosil seboj domov v torbi. Molek, poročni prstan in volovski verigi so zaklad Kajbičeve torbe in radi tega ga je pustil štajerski tolovaj poleg trupa ubitega in ga oropal papirnatega denarja iz notranjega žepa na jopiču. Juričino zapuščino: molek, prstan in verige je pretvorila še le pokojna Veronika v zaklad dela ter varčnosti in radi tega je danes Kajbičevina v vsakem oziru ponos celiemu Zagorju. Storitve tudi vi vsi po vzgledu pokojnega Jurice ter Veronike in po vaših siromašnih domovih bo začel poganjati, cveteti zaklad — Kajbičeve torbe! Amen!

Gospon pleban je spravil v torbo: molek, prstan ter obe verigi in ujec Nikola Istinič je obesil to zakladno zapuščino že davno rajnega Jurice preko rame novega gospodarja na Kajbičevini — Ivce.

Narod se je razšel tiho s pokopališča. Vse je bilo razočarano, osuplo vsled plebanove razlage toliko let tajinstvene zakladnice v Kajbičevi torbi. Preteklo je nekaj dni, predno so uvideli bolj brihtni Zagorci resničnost plebanovih besed in sklenili uravnati tudi svoje življenje za prihodnost po zlatnikih Kajbičeve torbe.

S pogrebom Kajbičeve Veronike je bila rešena na javnem prostoru kakor je mirodvor uganka z zakladom čarobne torbe; a kljub temu kroži še danes v obsotelskih krajih pregovor: Bogat je kakor Kajbičeva torba!

tov zoper SLS iz verskih razlogov, ampak gre pred vsem tudi pri obč. volitvah — za denar. Pa menda vendar ne bodo zahtevali, da bi tudi »Kmetijski list« se plačeval iz občinskega denarja kot poskušajo ponekod »Domovina«.

Poglavje o »Kmetijski družbi«.

Hrvatska seljačka stranka na Slovenskem — bivši samostojneži — imajo »Kmetijsko družbo« v rokah. Ti ljudje so razdelili člane v dva dela, pa nam Stajercem določili, da volimo posebej in dali manjša mesta, kakor da je naših 20 Din manj vrednih kot so njihovi. Delovanje »Kmetijske družbe« dandanes še tudi ni tako vzorno, da bi ga mogli pohvaliti. Ako bo »Kmetijski list« še nadalje brodil o tej stvari, bomo povedali, kar jim ne bo ugajalo. Poskrbeti bo treba, da se sedanji sistem pri »Kmetijski družbi« izpremeni.

Zakaj Kmetijci ne gredo v »napredno fronto«?

Čisto kratek odgovor na to je, ker na celi črti nazadujejo.

»Za pametno in pošteno občinsko delo«

se ponujajo slovenski demokrati, pa najbrž za to, ker so res vzorni javni gospodarji, kar kaže, recimo tudi Maribor. Nikar naj ti demokrati ne mislijo, da se je že pozabilo, kako so gospodarili v obč. mestni hranilnici, kjer bi se tudi moralo vršiti »pametno in pošteno občinsko delo« in gospodarstvo.

Protiverstva »Domovine« nismo dokazali?

»Domovina« misli, da se bo zakrila za znano objavo preklica, s katerim se je žaljivala, da je »Domovina« — gnojica, res preklicala, ker ni gnojica, ampak jo pošten človek, če se mu jo vsiljuje, tja vrže, ne da bi se brigal za njeno nadaljno usodo. In zdaj piše, da ji nismo dokazali, da je pisala proti veri in Cerkvam. Ali mar nismo ponudili dokaz resnice? Seveda, treba ni bilo tega izvajati, ker so menda tudi gospodje okrog »Domovine« prepričani, da je res tako, kot smo trdili.

»V nobenem katekizmu ne stoji.«

S temi besedami tako kot »Kmetijski list« tudi »Domovina« hoče povedati, da ni zapisano v katekizmu, naj kmetje duhovnika ne poslušajo in naj mu ne verujejo, če jim kaj svetuje. Ali more kdo izmed naših bralcev verjeti, da imajo ti ljudje sploh katekizem pri hiši in da bi sploh vedeli, kaj v katekizmu stoji. Ako bi ga imeli ali bi ga znali na pamet, potem bi vedeli, da lista kot je »Domovina« in tu in tam tudi »Kmetijski list« spadata med tiste, ki jih katekizem prepoveduje.

»Politiko naj vodijo pametni ljudje.«

To je zahteva slov. demokratov. Mi vidimo, kako izgleda v Beogradu, kjer ti pametni ljudje vladajo. Če pride naša stranka na vlado, tedaj napno vse sile, si izmislijo najgrših obrekovanj, samo, da odstranijo vlado v kateri je tudi katoliški duhovnik, ker »politiko naj vodijo pametni ljudje«, ko so Žerjav, Pribečević itd. Narod pa zna ločiti delo teh posvetnjakov od dela politikov SLS in zato bo že tudi zaneprej uredil, da bo politiko slovenskega naroda še nadalje zaupal SLS, v kateri so vsi slovenski duhovniki skoro brez izjeme.

Socialisti-obrekovalci so obsojeni!

Težka kazen je zadela urednika Eržena, socialista, ki je dolžil duhovnike v Mariboru stanujoče, da so 27. januarja 1919 streljali na Nemce. Dobil je tri mesece zapora in veliko denarno kazen, pa v listu bo moral preklicati. — Zoper istega je vložena zdaj nova tožba zaradi bogokletstva, o katerem smo zadnjič obširneje poročali. Pri teh ljudeh ničesar ne doseže mirna beseda, naj vendar opustijo take neosnovane napade. Treba jih je še podučiti kot otroke s palico, te pa z zaporom. Morda se bodo kaj spametovali. —

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Politično zatišje vlada v Beogradu. Vlada se trudi, da bi uredila razprtje v obeh vladnih strankah. Ves teden so tudi samostojni demokratje poskušali doseči vstop v vlado, kar pa se jim ni posrečilo.

Nestalna vlada je sedanja vlada od svojega početka in se drži le zaradi tega, ker »ima vremena« za njo itd., pa ni prilike v skupščini, da bi se jo vrglo, ko nima večine. Zato se vedno razpravlja, kdo bo zasedel še pet praznih ministrskih sedežev.

Politične stranke so seveda tudi podvržene raznim izpremembam glede oseb, ki so eni v stranki prišli do večje veljave, pa potem prestopijo v drugo. Tako se pričakuje velik razkol v Radičevi stranki, kjer nam kaže v polomijo Radičeve politike padec naročnikov njegovega lista tekom nekaj mesecev od 40.000 na 8000. Poleg tega posamezne krajevne organizacije kar po vrsti odpadajo od Radičeve stranke. In ostali Hrvati pripravljajo skupno fronto zoper Radiča. — »Napredni blok« v Sloveniji, ki ga snujejo samostojni demokratje žerjavovci zoper našo organizacijo, prav nič ne napreduje, pač pa prestopajo razne organizacije SDS v Davidovičovo stranko. —

V DRUGIH DRŽAVAH.

Zborovanje Male antante — Češke, Rumunije in naše države, ki se je vršilo v začetku tega tedna v Jachimovu, je znova utrdilo prijateljske vezi med temi državami, ki bodo složno nastopile zoper italijanske intrige.

Italija se znova upira. Kot odgovor na odločno, če tudi miroljubno stališče naše države je Italija ponovno odločila vsak razgovor za končno rešitev spora med obema državama. Jezi jo gotovo tudi to, da je v Londonu propadla s svojimi predlogi.

Preiskave v ruskem poslaništvu na Angleškem so do gnale, da so Rusi zelo pazljivo zasledovali vse tajne načrte angleške vlade in so bili o tem zelo poučeni. To dejstvo je precej otežkočilo stališče Rusov pri mednarodni gospodarski konferenci v Ženevi.